

КОНВЕНЦИЯ ЗА ПРАВАТА НА ДЕТЕТО

ОБЩ КОМЕНТАР № 1 (2001)

Член 29, параграф 1: Цели на образованието

КОМИТЕТ ПО ПРАВАТА НА ДЕТЕТО

Двадесет и шеста сесия

Женева, 8 – 26 януари 2001

**КОНВЕНЦИЯ
ЗА ПРАВАТА
НА ДЕТЕТО**

Distr.
GENERAL

CRC/GC/2001/1
17 април 2001 г.

Оригинал: АНГЛИЙСКИ

КОМИТЕТ ПО ПРАВАТА НА ДЕТЕТО

Двадесет и шеста сесия
Женева, 8 – 26 януари 2001

ОБЩ КОМЕНТАР № 1 (2001)

Член 29, параграф 1: Цели на образованието

(неофициален превод)

На 20 ноември 2014 г. се отбелязват 25 години от приемането на Конвенцията на ООН за правата на детето - първият юридически обвързващ международен документ, който утвърждава човешките права на всички деца. По този повод представяме на български език Общите коментари на Комитета по правата на детето, които разясняват Конвенцията, и се надяваме да улесним и подпомогнем нейното прилагане в България.

Детски фонд на Организацията на Обединените Нации (УНИЦЕФ)
бул. „Ал. Дондуков“ № 87, ет. 2, София 1504

За повече информация моля посетете нашият сайт: www.unicef.bg

Снимка на корицата: © УНИЦЕФ България/Наталия Гуглева/2014

СЪДЪРЖАНИЕ

Член 29, параграф 1, Конвенция за правата на детето	5
Значение на член 29, параграф 1	7
Функциите на член 29, параграф 1.....	9
Образование за правата на човека	14
Изпълнение, наблюдение и преразглеждане	14
Бележки	19

Член 29, параграф 1, Конвенция за правата на детето

- „1. Държавите – страни по Конвенцията, се споразумяват, че образованието на детето трябва да бъде насочено към:
- а) развитието на личността на детето, на неговите таланти, умствени и физически способности до най-пълния им потенциал;
 - б) развитието на зачитането на човешките права и основните свободи и на принципите, провъзгласени в Устава на Организацията на обединените нации;
 - в) развитието на чувството на уважение към родителите на детето, към неговата собствена културна самоличност, език и ценности, към националните ценности на страната, в която детето живее, на страната, от която то произхожда, и на цивилизации, различни от неговата собствена;
 - г) подготовката на детето за отговорен живот в свободно общество, в духа на разбирателство, мир и толерантност, равенство между половете и дружба между всички народи, етнически, национални и религиозни групи и коренно население;
 - д) развитието на чувството на уважение към природната среда.“

ОБЩ КОМЕНТАР № 1 (2001): ЦЕЛИ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

Значение на член 29, параграф 1

1. Член 29, параграф 1 от Конвенцията за правата на детето има широкообхватно значение. Установените в тази разпоредба цели на образованието, приети от всички държави – страни по Конвенцията, утвърждават, подкрепят и закрилят основната ценност на Конвенцията: човешкото достойнство, присъщо на всяко дете, и неговите равни и неотменни права. Всички тези цели, изложени в пет точки в член 29, параграф 1, са пряко свързани с реализацията на човешкото достойнство и правата на детето, като се вземат предвид специалните нужди на детето от развитие и неговите различни, разгръщащи се способности. Тези цели са: холистично развитие на пълния потенциал на детето (член 29, параграф 1, буква „а“), включително развитие на зачитането на правата на човека (член 29, параграф 1, буква „б“), повишено чувство за идентичност и принадлежност (член 29, параграф 1, буква „в“), както и общуването и взаимодействието на детето с останалите (член 29, параграф 1, буква „г“) и с околната среда (член 29, параграф 1, буква „д“).

2. Член 29, параграф 1 не само добавя към установеното с член 28 право на образование качествено измерение, което отразява правата и присъщото достойнство на детето, а подчертава и потребността образованието да поставя детето в центъра на вниманието, да бъде благоприятно за детето и да го овластява; също така тази разпоредба изтъква и необходимостта образователните процеси да се основават на самите тези принципи, които тя изразява.¹ Образованието, на което всяко дете има право, е предназначено да му даде умения за живота, да укрепи способността му да се радва на пълния набор от човешки права, както и да способства за култура, изпълнена с подходящи ценности, обусловени от правата на човека. Целта е детето да бъде овластено чрез развитие на уменията му, способностите му за учене и други способности, човешкото му достойнство и неговото самочувствие и самоувереност. В този контекст смисълът на „образование“ се простира далеч отвъд формалното обучение и обхваща

широк спектър от житейски опит и процеси на учене, които дават възможност на децата поотделно и заедно да развиват личността, дарбите и способностите си и да водят пълноценен, удовлетворителен живот в обществото.

3. Правото на образование на детето не засяга само достъпа (член 28), но и съдържанието. Образованието заедно със съдържанието си се корени здраво в заложените в член 29, параграф 1 ценности, за всяко дете е абсолютно необходим инструмент в неговите усилия да постигне в хода на живота си уравновесен и зачитащ правата на човека подход в справянето с предизвикателствата, придружаващи период на фундаментални промени, движени от глобализацията, новите технологии и свързаните с тях явления. Тези предизвикателства включват, наред с другото, напрежения между глобалното и местното, индивидуалното и колективното, традиционното и модерното, дългосрочните и краткосрочните съображения, конкуренцията и равните възможности, разширяването на обема знания и способността за усвояването им, духовното и материалното.² И въпреки всичко изглежда, че в националните и международните програми и политики относно образованието, които действително отразяват въплътените в член 29, параграф 1 елементи твърде често липсват до голяма степен или пък представляват само последваща козметична добавка.

4. Съгласно член 29, параграф 1 държавите – страни по Конвенцията приемат, че образованието следва да бъде насочено към широк спектър от ценности. Тази договореност надхвърля границите на религиите, нациите и културите, формирани в много части от света. На пръв поглед някои от изразените в член 29, параграф 1 разнообразни ценности биха могли в определени ситуации да се възприемат като взаимно несъвместими. Така например усилията за утвърждаване на споменатите в параграф 1, буква „г“ разбирателство, толерантност и дружба между всички народи може и невинаги да бъдат автоматично съвместими с политиките, които съгласно параграф 1, буква „в“ са предназначени да развиват уважение към собствената културна самоличност, език и ценности на детето, към националните ценности на страната, в която то живее, на страната, от която произхожда, и на цивилизации, различни от неговата собствена. Всъщност обаче важноста на тази разпоредба отчасти се дължи точно на това, че тя отчита необходимостта от балансиран подход към образованието –

такъв, който успява да съвмести разнородни ценности чрез диалог и уважение към различията. Нещо повече, децата могат да играят уникална роля за прокарване на мостове над много от различията, които по исторически причини са разделяли групите хора една от друга.

Функциите на член 29, параграф 1

5. Член 29, параграф 1 е нещо много повече от опис или списък с различни цели, които образованието следва да се стреми да постигне. В цялостния контекст на Конвенцията тази разпоредба служи на открояването, наред с други, следните измерения.

6. На първо място разпоредбата подчертава неотменното естество на взаимна свързаност между разпоредбите на Конвенцията. Тя се обляга, затвърждава, приобщава и допълва различни други разпоредби и не може да бъде правилно разбрана отделно от тях. В допълнение към общите принципи на Конвенцията – недопускането на дискриминация (член 2), най-добрите интереси на детето (член 3), правото на живот, оцеляване и развитие (член 6) и правото на изразяване на възгледи и вземането им под внимание (член 12), могат да се споменат много други разпоредби, включително, но не само относно правата и отговорностите на родителите (членове 5 и 18), свободата на изразяване (член 13), свободата на мисълта (член 14), правото на информация (член 17), правата на децата с увреждания (член 23), правото на образование за здраве (член 24), правото на образование (член 28), както и правата на принадлежащите към малцинства деца да се ползват от собствения език и култура (член 30).

7. Правата на децата не са отделни или изолирани ценности, лишени от контекст, а съществуват в по-широка етична рамка, описана отчасти в член 29, параграф 1 и в преамбюла на Конвенцията. Тази разпоредба дава конкретен отговор на много от отправените към Конвенцията критики. Така например в посочения член се подчертава важността на уважението към родителите, на необходимостта правата да се разглеждат в тяхната по-широка етична, морална, духовна, културна или социална рамка, както и на обстоятелството, че правата на повечето деца са заложили в ценностите на местните общности и далеч не са наложени отвън.

8. На второ място, тази разпоредба отдава значение на процеса, чрез който следва да се утвърждава правото на образование. Така усилията за насърчаване на ползването с други права не бива да се подриват, а да се затвърждават от ценностите, заложили в образователния процес. Това включва не само съдържанието на учебната програма, но и образователния процес, педагогическите методи и средата, в която се осъществява образованието, независимо дали това е домът на детето, училището или друго място. Децата не изгубват своите човешки права с прекрочването на вратите на училището. Така например образованието трябва да се предоставя по начин, който зачита присъщото достойнство на детето и му дава възможността да изразява възгледите си в съответствие с член 12, параграф 1 и да участва в училищния живот. Образованието трябва също така да се предоставя по такъв начин, че да се спазват строгите ограничения върху осигуряването на дисциплината, отразени в член 28, параграф 2, и да се насърчава липсата на насилие в училище. Комитетът многократно е заявявал категорично в заключителните си наблюдения, че прилагането на телесни наказания е в нарушение на присъщото достойнство на детето, както и на строгите ограничения върху осигуряването на училищната дисциплина. За спазването на ценностите, признати с член 29, параграф 1, категорично се изисква училищата да бъдат в най-пълен смисъл благоприятни за децата и във всички отношения да са съвместими с достойнството на детето. Участието на децата в училищния живот, създаването на училищни общности и ученически съвети, обучението и съветването между връстници, както и участието на децата в училищните дисциплинарни процедури трябва да се утвърждават като част от процеса на учене и придобиване на опит в реализацията на правата.

9. На трето място, докато член 28 акцентира върху задълженията на държавите – страни по Конвенцията, по отношение на установяването на образователни системи и осигуряването на достъп до тях, член 29, параграф 1 подчертава индивидуалното, субективно право на конкретно качество на образованието. В съответствие с акцента, който поставя Конвенцията върху важноста да се действа с оглед на най-добрите интереси на детето, този член набляга на посланието за образование, в центъра на чието внимание е детето, а именно посланието, че основната цел на образованието е развитието на личността,

дарбите и способностите на отделното дете, като се отчита обстоятелството, че всяко дете има уникални качества, интереси, способности и учебни потребности.³ Ето защо учебната програма трябва да има пряко отношение към социалната, културната, околната и икономичната среда на детето и към неговите настоящи и бъдещи потребности, както и напълно да взема под внимание развиващите се способности на детето, а методите на преподаване да бъдат съобразени с различните нужди на отделните деца. Образованието трябва също така да цели гарантиране, че всяко дете усвоява основни умения за живота, както и че никое дете не напуска училище, без да е подготвено да се изправи пред предизвикателствата, с които може да очаква, че ще се сблъска в живота. Основните умения включват не само езикова и математическа грамотност, но и умения за живота като способност за вземане на добре претеглени решения; за решаване на конфликти без употреба на насилие; както и за изграждане на здравословен начин на живот, развитие на добри отношения с обществото и социална отговорност, критична мисъл, творчески дарби и други способности, които дават на децата способите, необходими за следване на собствения избор в живота им.

10. Дискриминацията, била тя явна или скрита, по която и да било от посочените в член 2 от Конвенцията признаци, накарнява човешкото достойнство на детето и може да подрине или дори да унищожи способността му да се възползва от възможностите на образованието. Макар че отказът за достъп до образователни възможности на дете е въпрос, най-вече свързан с член 28 от Конвенцията, има много начини, по които неспазването на съдържащите се в член 29, параграф 1 принципи може да има сходни последици. Като краен пример, дискриминацията по полов признак би могла да се засили от практики като несъвместима с принципите на равенство между половете учебна програма, от порядки, ограничаващи ползите, които момичетата могат да получават от предлаганите образователни възможности, както и от небезопасна или неблагоприятна среда, която отблъсква момичетата от приобщаване. Дискриминацията срещу деца с увреждания също е широко разпространена в много от системите на формалното образование, както и в изключително голям брой форми на неформално образование, включително в собствения дом.⁴ Децата с ХИВ/СПИН също са обект на тежка дискриминация – както във формалното, така и в неформалното образование.⁵ Всички подобни дискрими-

национни практики са в пряко противоречие с изискванията на член 29, параграф 1, буква „а“, а именно, че образованието трябва да бъде насочено към развитието на личността на детето, на неговите таланти, умствени и физически способности до най-пълния им потенциал.

11. Комитетът би искал също да подчертае връзките между член 29, параграф 1 и борбата срещу расизма, расовата дискриминация, ксенофобията и произтичащата в тази връзка нетърпимост. Расизмът и свързаните с него явления процъфтяват там, където са налице невежество, неоснователни страхове от расовите, етническите, религиозните, културните и езиковите или други форми на различия, възползване от предрасъдъците, възпитаване или разпространение на изкривени ценности. Надеждно и трайно противосредство за всички тези пороци е осигуряването на образование, което утвърждава разбирането и уважаването на отразените в член 29, параграф 1 ценности, включително уважение към различията, и се възправя срещу всички страни на дискриминацията и предрасъдъците. Ето защо образованието следва да се ползва с най-висок приоритет в във всички кампании срещу злините на расизма и свързаните с него явления. Трябва да се постави акцент и върху важноста да бъде преподавано относно расизма и начините, по които той е практикуван в историята, и по-специално начините, по които той се проявява или се е проявявал в определени общности. Расисткото поведение не принадлежи само на „другите“. Ето защо е важно съсредоточаването върху самата общност на детето, когато то се обучава в правата на човека и правата на детето и в принципа за недопускане на дискриминация. Подобно обучение може ефективно да допринесе за предотвратяване и премахване на расизма, етническата дискриминация, ксенофобията и произтичащата в тази връзка нетърпимост.

12. На четвърто място, член 29, параграф 1 настойчиво изисква холистичен подход към образованието, който гарантира, че предлаганите образователни възможности отразяват подходящо равновесие между физическите, умствените, духовните и емоционалните аспекти на образованието, между интелектуалните, социалните и практическите му измерения, и между аспектите на детството и тези на целия живот на човека. Цялостната цел на образованието е да се увеличат до най-голяма възможна степен способностите и възможностите на детето да взема пълноценно и отговорно участие в сво-

бодно общество. Следва да се подчертае, че онзи вид преподаване, който е съсредоточен най-вече върху натрупването на знания, като подбужда съперничество и води до претоварване на децата с работа, би могъл сериозно да възпрепятства хармоничното развитие на детето до пълния потенциал на неговите способности и дарби. Образованието трябва да бъде благоприятно за детето и да го вдъхновява и мотивира като индивид. Училищата трябва да насърчават хуманна атмосфера и да позволяват на децата да се развиват в съответствие с техните разгръщащи се способности.

13. На пето място, тази разпоредба подчертава необходимостта образованието да бъде планирано и предоставяно по такъв начин, че интегрирано и холистично да насърчава и затвърждава спектъра на възпитанието в Конвенцията конкретни етични ценности, включително образованието за мир, толерантност и уважение към природната среда. За целта вероятно ще е необходим мултидисциплинарен подход. Насърчаването и затвърждаването на ценностите по член 29, параграф 1 е необходимо не само поради наличието на проблеми другаде по света – то трябва да се съсредоточава и върху проблемите в самата общност на детето. В това отношение образованието следва да се осъществява в семейството, но училищата и общностите също трябва да играят важна роля. Например за развитието на уважение към природната среда образованието трябва да свързва въпросите на околната среда и устойчивото развитие със социоекономическите, социокултурните и демографските въпроси. По подобен начин децата следва да се учат на уважение към природната среда у дома, в училище и в общността си, като това уважение трябва да обхваща както националните, така и международните проблеми, и децата да бъдат активно ангажирани с местни, регионални или глобални проекти за опазване на околната среда.

14. На шесто място тази разпоредба отразява жизненоважната роля на подходящите образователни възможности за утвърждаване на всички други права на човека и разбирането на тяхната неделимост. Способността на детето да взема пълноценно, отговорно участие в свободно общество, би могла да бъде възпрепятствана или подрината не само от явния отказ на достъп до образование, но и от неспособването за разбиране на установените с този член ценности.

Образование за правата на човека

15. Член 29, параграф 1 може да се възприема и като крайъгълен камък за различните образователни програми за правата на човека, за които призовава проведената във Виена през 1993 г. Световна конференция по правата на човека и които се насърчават от международните агенции. Въпреки всичко в контекста на тези дейности правата на детето невинаги са били подчертавани в необходимата степен. Образованието за правата на човека трябва да предоставя информация относно съдържанието на договорите в тази област. Децата обаче трябва да научават за правата на човека, и като виждат практическото изпълнение на стандартите в тази област – у дома, в училище или в общността. Образованието за правата на човека следва да бъде комплексен процес през целия живот, като започва с отражението на ценностите на човешките права в ежедневието и преживявания на детето.⁶

16. Въплътените в член 29, параграф 1 ценности имат отношение към живеещите в мирни региони деца, но са още по-важни за живеещите на места, където положението е конфликтно или извънредно. Както се отбелязва в Дакарската рамка за действие, в контекста на образователните системи, засегнати от конфликти, природни бедствия и нестабилност, е важно образователните програми да се осъществяват по начини, които утвърждават взаимното разбирателство, мира и толерантността и спомагат за предотвратяване на насилието и конфликтите.⁷ Образованието относно международното хуманитарно право също съставлява важно, но твърде често пренебрегвано измерение на усилията за прилагане на член 29, параграф 1.

Изпълнение, наблюдение и преразглеждане

17. Отразените в този член цели и ценности са формулирани с доста обща терминология и потенциално могат да имат много широк спектър. Това изглежда е накарало много от държавите – страни по Конвенцията да допуснат, че не е необходимо или дори че не е удачно да осигурят отразяване на съответните принципи в законодателството или в административните си норми. Това допускане е неоснователно.

При липса на конкретно официално утвърждаване в националното законодателство или политика, очевидно е малко вероятно съответните принципи действително да залегнат в образователните политики. Ето защо Комитетът призовава всички държави – страни по Конвенцията да предприемат необходимите стъпки за официално включване на тези принципи в своите образователни политики и законодателство на всички равнища.

18. За ефективно утвърждаване прилагането на член 29, параграф 1 е необходимо фундаментално преработване на учебните програми така, че да се включат различните цели на образованието, както и систематична редакция на учебниците и останалите учебни пособия и технологии, както и на училищните политики. Подходите, които просто се опитват да пришият заложените в разглежданата разпоредба цели и ценности върху съществуващата система, без да насърчават по-задълбочени промени, очевидно са неадекватни. Съответните ценности не могат да бъдат ефективно интегрирани в по-обширна учебна програма и съответно да бъдат приведени в съответствие с нея, ако в тяхната важност не са убедени самите лица, от които се очаква да разпространяват, утвърждават, преподават и – доколкото е възможно – със собственото си поведение да дават пример за тези ценности. Ето защо от основно значение за преподавателите, образователните администрации и останалите лица, участващи в образователния процес на децата, са схемите за обучение преди и по време на професионална реализация, които утвърждават заложените в член 29, параграф 1 принципи. Важно е също използваните в училищата методи на преподаване да отразяват духа и образователната философия на Конвенцията за правата на детето и установените с член 29, параграф 1 цели на образованието.

19. Освен това самата училищна среда трябва да отразява свободата и духа на разбирателство, мир и толерантност, равенство между половете и дружба между всички народи, етнически, национални и религиозни групи и коренно население, към които призовава член 29, параграф 1, букви „б“ и „г“. Училище, което допуска малтретиране или други практики на насилие и маргинализация, не отговаря на изискванията на член 29, параграф 1. Понятието „образование за правата на човека“ твърде често се използва по начин, който прекалено опростява смисъла му. Това, което е необходимо наред с формалното

образование за правата на човека, е утвърждаване на ценности и политики, способстващи за правата на човека не само в училищата и висшите учебни заведения, но и в по-широката общественост.

20. В общи линии различните инициативи, които държавите – страни по Конвенцията се изисква да предприемат в съответствие със задълженията им по Конвенцията, не биха били достатъчно устойчиви при липса на широко разпространение на текста на самата Конвенция в съответствие с разпоредбите на член 42. Това ще улесни и ролята на децата като застъпници и защитници на правата на детето в ежедневието им живот. С цел способстване на по-широкото разпространение държавите – страни по Конвенцията следва да докладват мерките, които са предприели за постигане на тази цел, а Службата на Върховния комисар по правата на човека следва да разработи комплексна база данни с издадените редакции на Конвенцията на различните езици.

21. На средствата за масова информация в широк смисъл също се пада централна роля – както за утвърждаване на ценностите и целите, заложи в член 29, параграф 1, така и за да гарантират, че дейността им не подрива усилията на останалите, които работят за постигането на тези цели. Съгласно член 17, буква „а“ Конвенцията задължава правителствата да предприемат всички съответни мерки, за да „насърчават средствата за масова информация да разпространяват информация и материали от социална и културна полза за детето“.⁸

22. Комитетът призовава държавите – страни по Конвенцията да отделят повече внимание на образованието като динамичен процес и да създават средства, с които да измерват настъпващите с времето промени по отношение на член 29, параграф 1. Всяко дете има правото да получи образование с добро качество, което от своя страна изисква да се акцентира върху качеството на учебната среда, на процесите на преподаване и учене и материалите за тях, както и на учебните резултати. Комитетът отбелязва важността на изследванията, които биха могли да дадат възможност за оценка на отбелязания напредък въз основа на вземане под внимание на гледницата на всички участващи в процеса страни, включително децата, независимо дали понастоящем са в училищната система или извън нея, преподава-

телите и лидерите на младежта, родителите, административните и надзорните органи в областта на образованието. В тази връзка Комитетът изтъква ролята на наблюдението на национално равнище, чиято цел е да гарантира възможността децата, родителите и преподавателите да оказват влияние при вземането на решения, имащи отношение към образованието.

23. Комитетът призовава държавите – страни по Конвенцията да разработят комплексен национален план за действие с оглед утвърждаване и проследяване осъществяването на изброените в член 29, параграф 1 цели. Ако подобен план бъде съставен в по-широкия контекст на национален план за действие за децата или за правата на човека или на национална стратегия относно образованието за правата на човека, правителството трябва да гарантира, че въпреки това той урежда всички въпроси – предмет на член 29, параграф 1, и то от гледна точка на правата на детето. Комитетът настоява Организацията на обединените нации и други международни органи, имащи отношение към образователната политика и образованието за правата на човека, да се стремят към по-добра координация с оглед повишаване ефективността на изпълнение на член 29, параграф 1.

24. Изработването и изпълнението на програми за утвърждаване на заложените в същата разпоредба ценности следва да се превърне в част от стандартната реакция на правителствата при почти всякакви ситуации, в които са се проявили тенденции за нарушаване на правата на човека. Така например при големи инциденти – проява на расизъм, расова дискриминация, ксенофобия и произтичаща от това нетърпимост, в които участват лица под 18-годишна възраст, основателно може да се приеме, че правителството не е направило всичко необходимо за утвърждаване на ценностите, заложените в Конвенцията като цяло и по-специално в член 29, параграф 1. Ето защо следва да се приемат подходящи допълнителни мерки по член 29, параграф 1, които включват изследване и възприемане на всякакви образователни техники, които биха могли да окажат положително въздействие за осъществяването на признатите в Конвенцията права.

25. Държавите – страни по Конвенцията също така следва да обмислят въвеждане на процедура за преразглеждане, чрез която да се реагира на оплаквания, че съществуващите политики или практики

не съответстват на член 29, параграф 1. Не е необходимо тези процедури за преразглеждане непременно да включват създаването на нови съдебни, административни или образователни органи. Те могат да бъдат поверени и на националните институции по правата на човека или на съществуващите административни органи. Комитетът се обръща към всяка от държавите – страни по Конвенцията с молбата при докладване по разглежданата разпоредба да идентифицира действителните възможности на национално и местно равнище за преразглеждане на съществуващите подходи, за които се твърди, че не съответстват на Конвенцията. Следва да се предоставя информация за начина, по който може да се инициират такова преразглеждане, както и за броя на предприятиите в рамките на отчетния период такива процедури.

26. С цел по-добро концентриране на процеса на разглеждане на докладите по член 29, параграф 1 на държавите – страни по Конвенцията, и в съответствие с изискването по член 44 в тези доклади да се посочват фактори и затруднения, като Комитетът се обръща към всяка от държавите – страни по Конвенцията с искане да посочат в периодичните си доклади подробна информация за това кои според нея са най-важните приоритети в собствената ѝ компетентност, които изискват по-съгласувани усилия за утвърждаване на заложените в разглежданата разпоредба ценности, както и да очертаят програмата за действия, която възнамеряват да изпълнят през следващите пет години с оглед справяне с установените проблеми.

27. Комитетът призовава органите и агенциите на Организацията на обединените нации и останалите компетентни органи, чиято роля е подчертана в член 45 от Конвенцията, да дават по-активен и системен принос към работата на Комитета във връзка с член 29, параграф 1.

28. Изпълнението на подробни национални планове за действие с цел укрепване спазването на член 29, параграф 1 ще изисква човешки и финансови ресурси, които съгласно член 4 следва да бъдат на разположение в максималната възможна степен. Ето защо Комитетът смята, че ограничените средства не могат да бъдат оправдание държава – страна по Конвенцията да не предприеме необходимите мерки или пък достатъчно такива мерки. В този контекст и в светлината

на задълженията на държавите – страни по Конвенцията да утвърждават и насърчават международното сътрудничество както като цяло (членове 4 и 45 от Конвенцията), така и по отношение на образованието (член 28, параграф 3), Комитетът настоява държавите – страни по Конвенцията предоставящи сътрудничество за развитие, да гарантират, че техните програми са изработени при пълно съобразяване със съдържащите се в член 29, параграф 1 принципи.

Бележки:

- ¹ В тази връзка Комитетът обръща внимание на Общ коментар № 13 (1999) на Комитета по икономически, социални и културни права относно правото на образование, в който, наред с други неща, се разглеждат целите на образованието съгласно член 13, параграф 1 от Международния пакт за икономически, социални и културни права. Комитетът обръща внимание и на общите насоки относно формата и съдържанието на периодичните доклади, които следва да се представят от държавите – страни по Конвенцията, съгласно член 44, параграф 1, буква „б“ от Конвенцията (CRC/C/58) – вж. точки 112-116.
- ² Организация на обединените нации за образование, наука и култура, „Ученето – съкровището вътре в нас“, доклад на Международната комисия по образование за 21-ви век, 1996 г., стр. 16-18.
- ³ Организация на обединените нации за образование, наука и култура, *Декларация от Саламанка и Рамка за действие за образование при специални потребности*, 1994 г., стр. viii.
- ⁴ Вж. Общ коментар № 5 (1994) на Комитета по икономически, социални и културни права относно хората с увреждания.
- ⁵ Вж. препоръките, приети от Комитета за правата на детето след проведените през 1998 г. ден на всеобщо обсъждане относно децата, живеещи в свят с ХИВ/СПИН (A/55/41, т. 1536).
- ⁶ Вж. Резолюция на Генералната асамблея № 49/184 от 23 декември 1994 г. за обявяване на Десетилетието на ООН на образованието за правата на човека.
- ⁷ „Образование за всички: изпълнение на общите ни ангажименти“, приета на Световния форум за образованието в Дакар, 26-28 април 2000 г.
- ⁸ Комитетът припомня за препоръките в това отношение, съставени в резултат на проведените през 1996 г. ден на всеобщо обсъждане относно детето и средствата за информация (вж. A/53/41, т. 1396).

unite for children

